

čúvaní každý zvlášť. Ignác K. bol vypočúvaný naposledy, pričom mu maďarský poručík prečítal prepúšťací list a povedal mu, že keďže je českým štátnym občanom, musí opustiť maďarské územie. Okrem živej hydiny môže si so sebou vziať všetok ostatný hnutelný majetok.

Ignác K. ďalej udal, že keď čakal pred kanceláriou na zavolanie, videl, že všetci, čo s ním došli, pri vychádzaní z kancelárie okresného vojenského veliteľstva plakali a hovorili, že ich v kancelárii zbili. Ignác K. prestúpil hranice 17. 12. 1938 o 15. hodine so svojou manželkou Dorothou, rodenou L., 14-ročnou dcérou Máriou a 11-ročným synom Jozefom. So sebou si vzal bytové a kuchynské zariadenie, niečo potravín, šatstvo a 200 Kč v hotovosti. V Ďurkovciach u svojho svokra Pavla L. zanechal 1 hus, 6 sliepok, za 5 vriec zemiakov, asi za 8 vriec repy a rôzne hospodárske a nádenické náradie. Všetko v cene asi 500 Kčs. Okrem toho mu nevyplatili mzdu za 6 dní, ktoré odpracoval na oprave hradskej Nekyje – Kamenné Kosihy.

Strážmajster Gasparik, v. r.

SNA, KÚ, kr. 256, f. 71527/38 prez., č. 3036.

¹ Pozri dokument č. 135

169

19. december 1938, Nitra.

Zápisnica napísaná na sekretariáte Hlinkovej slovenskej ľudovej strany s Michalom H. a Eduardom M., utečencami z obce Komjatice, ktorí vypovedali o brutalite a násilnostiach maďarských žandárov proti manifestujúcim občanom slovenskej národnosti.

Zápisnica

Dňa 18. 12. sa chystala manifestácia Slovákov, ktorá mala v ľuďoch vzbudiť národnostné povedomie, a zároveň ako oslava volieb autonómneho Slovenska. Na túto manifestáciu sa mali zísť aj obyvatelia z okolia Komjatíc. Hneď v nedeľu ráno 18. 12. po celých Komjatiach boli rozostavané četnícke hliadky zosilnené vojskom, ktoré mali prekaziť hnutie Slovákov.

Okolo 3. hodiny odpoľudnia, po odpoľudňajšej pobožnosti, ľudia v kostole zaspievali slovenskú hymnu a potom sa zhromaždil veľký zástup Komjatičanov pred kostolom, zvlášť mládež, pričom si zaspievali pieseň Slováci sme od rodu a chceli sa pohnúť v sprievode po uliciach. Vtom však prišli maďarskí četníci s vojakmi a s nasadenými bodákmi žiadali ich o rozchod. Tejto ich výzve však nikto neuposlúchol a začali sa zhľukovať do kôpok, pričom neprestávali spievať piesne národnostného rázu. Keď maďarskí četníci nemohli dosiahnuť žiadaný výsledok, pozvali si na pomoc asistenčnú čatu, ktorá priniesla so sebou guľomety a ručné granáty. Takýmto spôsobom sa im podarilo ľudí rozohnať, pričom sa však stali tieto prípady:

Manželke Jozefa Š. niektorý z vojakov pažbou pušky vyrazil zuby. Ďalej vojaci verejne opierali ostrie bodákov o hrud' manifestujúcich ľudí, ktorí vypínali svoju hrud' a vyzývali ich, nech pichnú, keď majú odvahu. Vojaci pažbami pušiek bili ženy a deti, že tieto majú od toho modriny. Istý študent menom Anton O., vidiac, že sa na neho rúti vojak s puškou, dal sa do

behu, pričom ho vojaci chytili a vliekli na četnícku stanicu, kde s ním priamo zversky zachádzali. Keď jeho kamaráti sa pokúšali ho ospravedlniť, aj týchto četníci zadržali a ponechali na četníckej stanici. Aj k nim sa chovali ako k uvedenému študentovi. Nakoľko potom už bola tmavá noc, prenasledovanie prestalo.

Ráno 19. 12. o 4. hodine začali zúrivo vyšetrovať a zatýkať ľudí, ktorí upadli do podozrenia. Medzi inými tiež zatkli miestneho kaplána Júliusa Bartišku, ktorého priamo vytiahli zo spovednice, nedajúc mu dokončiť ani sviatosť, ktorú práve začal.

V dôsledku toho u veriacich, ktorí sa nachádzali v kostole, bolo veľké pobúrenie. Títo bránili odvlčenie kňaza, pričom vojaci zasa začali útok pažbami pušiek a takto sa im podarilo ľudí rozohnať.

Keď niektorí z organizátorov manifestácie to videli, pokúsili sa o útek, čo sa im aj podarilo, a teraz podľa svojho svedomia udávajú do zápisnice všetko tak, ako to v skutočnosti bolo.

Vyšetrovanie a týranie však ešte doteraz neprestalo a obyvateľstvo sa týmto utvrdzuje ešte vo väčšej zášti proti nenávideným Maďarom.

Úpenlivo prosia o pomoc a o skoré vyslobodenie z pazúrov Maďarov.

Zapisovateľka:
Ivaničová, v. r.

Udávajúci:
Michal H., v. r.
Eduard M., v. r.

AMZV ČR, PrS, kr. 68, f. 9, č. 9113.

170

19. december, Krušovce.

Zápisnica napísaná na žandárskej stanici s Jánom H., predtým obyvateľom obce Sikenica – kolónia Agota, ktorý vypovedal o surovostiach maďarských žandárov pri vyšetrovaní voči kolonistom a o ich vyhostení z územia Maďarska.

Zápisnica

Od 26. 9. 1926 som býval na kolónii Agota, obec Veľký Pesek (*Sikenica*), okres Želiezovce, kde som mal hospodársku usadlosť vo výmere asi 50 kat. j. Pretože pred príchodom maďarskej okupačnej armády sme boli vyzvaní Štátnym pozemkovým úradom v Bratislave, aby sme svoj majetok neopúšťali, zostali sme v kolónii.

Maďarské okupačné vojsko prišlo do kraja 9. 11. 1938 asi o 11. hod. V kolónii sa nezaštavilo a pokračovalo v ceste do Veľkého Peseku, kde bolo vítané maďarským obyvateľstvom. O tri dni nato asi o 24. hodine prišli do kolónie maďarskí vojaci, ktorí robili prehliadky od domu do domu. V mojom dome boli 3 vojaci s veliteľom, snád' šikovateľom, ktorí sa ma pýtal, akú funkciu som mal v obci. Odpovedal som, že som bol členom okresného výboru. Keď dokončili prehliadku domu, odišli preč, pričom mi nič neodcudzili. Asi 13. 11. 1938 bol som vyzvaný, aby som sa dostavil do Veľkého Peseku k tamojšiemu evanjelickému farárovi, meno ktorého si nepamätám, ktorý mi oznámil, že spoločne s obcou Veľký Pesek sme povinní